

GET CONNECTED

A group of people are shown in a boat, smiling and holding hands. The central figure is a woman with long brown hair, wearing a red jacket and a blue denim jacket, looking towards the camera with a wide smile. To her left, a man with dark hair and a black shirt is also smiling. In the foreground, the head and shoulders of a man with light brown hair and a beard are visible, looking towards the camera. The background shows the interior of a boat with blue and white patterns on the wall.

Dromen,
denken,
durven,
DOEN!

Inhoud

3 Voorwoord

Van droom naar daad, Roel Robbertsen

4 Update

2013: schakelen tussen visie en uitvoering

5 Facts & Figures

Research & development in Utrecht

6 Dromen over morgen

Imagining Tomorrow helpt topondernemers

8 Kiezen of delen

'Ik neem graag risico'
Ton van Overbeek (Careyn)

10 Droomparels

- HIK
- Ceratec
- Romina Pompei
- Innofuse
- Broedplaats van dromen
- Week van het nachtkastje
- LUCY in the sky
- Lomans leer-werkbedrijf
- Wikaza

14 'Ik ben een verbinder'

Aleid Wolfsen (burgemeester van Utrecht)

15 Strategisch netwerk Get Connected

Een onderzoekende chemicus

Tegengeluid van Emmo Meijer

Droomparels

Waar zijn de kunstenaars?

Experimenteren met 3D-printers

16 Get Connected, de aftrap...

18 Op locatie

ProtoSpace, experimenteren met 3D-printers

21 Tegengeluid

'Ga voor een topcampus!'
Emmo Meijer (Royal FrieslandCampina)

22 Dubbelinterview

Bouwstenen voor biomassa versus prutsen op een dijkje
Bert Weckhuysen (Universiteit Utrecht) en Annemieke Nijhof (Tauf)

25 Estafette-interview

'Veel bedrijven zijn zó ouderwets...'
Maarten Timmerman (De Vereenvoudigers)

27 Agenda & Colofon

Van droom naar daad

Niet omdat het zo moeilijk is wagen we het niet, maar omdat we het niet wagen is het zo moeilijk. Aan die uitspraak van Seneca moest ik denken toen ik het thema hoorde van de **Get Connected 4**: dromen, denken, durven, doen. Geldt dat niet voor alles in het leven? We beginnen met een droom, een idee. We denken erover na, tot we het durven. En daarna doen we het gewoon. Het klinkt eigenlijk best simpel, maar zo'n proces kan lang duren. Dat het ook anders kan, laat de oprichting van de Economic Board Utrecht (EBU) zien. In nog geen jaar tijd gingen we van dromen naar daden. Gewoon, omdat we het waagden. Een korte terugblik...

Al een groot aantal jaren ging het ons als kloppend hart van Nederland economisch goed en werkten we goed samen in de triple helix op een aantal gebieden. Toch misten we iets, iets dat bijvoorbeeld Eindhoven en Amsterdam wel al hadden: een board waarin bedrijven, instellingen en overheden breed samenwerken aan de regionale economische ontwikkeling. Een board ook, die als volwaardige gesprekspartner kan optreden in diverse gremia.

Onze Taskforce Innovatie kreeg begin vorig jaar de opdracht te onderzoeken of er bij het bedrijfsleven en in het maatschappelijk veld belangstelling was voor zo'n initiatief. En of men zich aan een nieuwe strategische dialoog zou willen committeren. Of ze zelfs in de 'driver's seat' zouden kunnen en willen plaatsnemen van zo'n 'economic board'.

Die belangstelling was er. Sterker: er was een groot gevoel van urgentie om in gezamenlijkheid te werken aan de maatschappelijke vraagstukken van deze tijd. Dat was een van de conclusies na consultatie van meer dan driehonderd Utrechtse bedrijven. Een andere was dat we een nog scherpere gemeenschappelijke visie en gedeelde ambities zouden moeten nastreven. En een strategisch topnetwerk waarin we die gezamenlijke inzichten kunnen ontwikkelen. Nu, een jaar later, is er dan een Economic Board Utrecht en een Get Connected-netwerk. In beide zitten dromers, denkers, durvers en doeners. Samen maken we deze regio nog sterker. De verwachtingen zijn hooggespannen. Aan ons de schone taak die waar te maken. De board werkt de komende maanden aan een economische agenda. Daarin staan de kansen voor Utrecht en hoe we die gezamenlijk kunnen benutten. Ondertussen zien we al wat mooie **crossovers** ontstaan. U leest erover in deze vierde editie van **Get Connected!**

Roel Robbertsen commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht en voorzitter van de Economic Board Utrecht

2013: schakelen tussen visie en uitvoering

Nadat op 8 december 2012 de boardleden van de Economic Board Utrecht (EBU) officieel geïnstalleerd zijn, werd op vrijdag 25 januari de eerste boardmeeting van de EBU gehouden. Dezelfde middag vond de eerste Get Connected-netwerkbijeenkomst plaats bij Capgemini in Utrecht. Directeuren en bestuurders uit de hele regio Utrecht maakten daar kennis met de nieuwe boardleden. Zie pagina 16 voor een impressie.

Het jaar 2013 staat voor de EBU in het teken van het formuleren van de ambities, een visie en een agenda, maar ook: concrete projecten. Uitgangspunten zijn de missie van de board en de thema's die in de regio spelen, zoals een groene economie, een gezonde samenleving, digitalisering van diensten en producten en Leven Lang Leren/ Human Capital. De bouwstenen hiervoor staan beschreven in de notitie *Changing the way we realise economic growth*, te downloaden van www.economicboardutrecht.nl.

De boardleden zullen verschillende thema's samen met hun netwerk nader uitwerken. De Taskforce Innovatie Regio Utrecht (TFI), de

Kamers van Koophandel, het UMC Utrecht, de Universiteit Utrecht, de Hogeschool Utrecht, de gemeente Amersfoort en de gemeente en de provincie Utrecht staan de board hierin terzijde.

Op het programma staan:

1. **Kenniskringen** opzetten waarin boardleden met vertegenwoordigers van bedrijven en maatschappelijke instellingen kennis kunnen uitwisselen over een specifiek domein, thema of project.
2. Uit deze kenniskringen kunnen vervolgens **werkgroepen** ontstaan met daarin partijen die direct kunnen participeren in een consortium of alliantie;
3. Via **bedrijventafels** en een-op-een gesprekken met partners binnen en buiten de regio wil de EBU de kansen, mogelijkheden en eventuele barrières helder krijgen en een plek geven in de plannen van aanpak voor de thema's;
4. Ook het (bundelen van) **onderzoeken van kennis over de regionale economie** en de regionaal-economische monitoring actualiseren zijn belangrijke taken die samen met de partners uitgevoerd worden.

Alle EBU-boardleden op <http://bit.ly/X2CNcz>

Organisatie en agenda

Henk Broeders, vertrekkend CEO van Capgemini, is benoemd tot vice-voorzitter van de EBU. De volgende boardmeeting is op 13 maart 2013, met het Utrecht Science Park als gastheer.

Om op de hoogte te blijven, kunt u zich via de website www.economicboardutrecht.nl abonneren op de maandelijks digitale EBU-nieuwsbrief. Hierin staat ook een agenda met EBU-activiteiten en -bijeenkomsten.

Wilt u in de tussentijd online netwerken? Word dan lid van de LinkedIn-groep van de Economic Board Utrecht.

Research & development in Utrecht

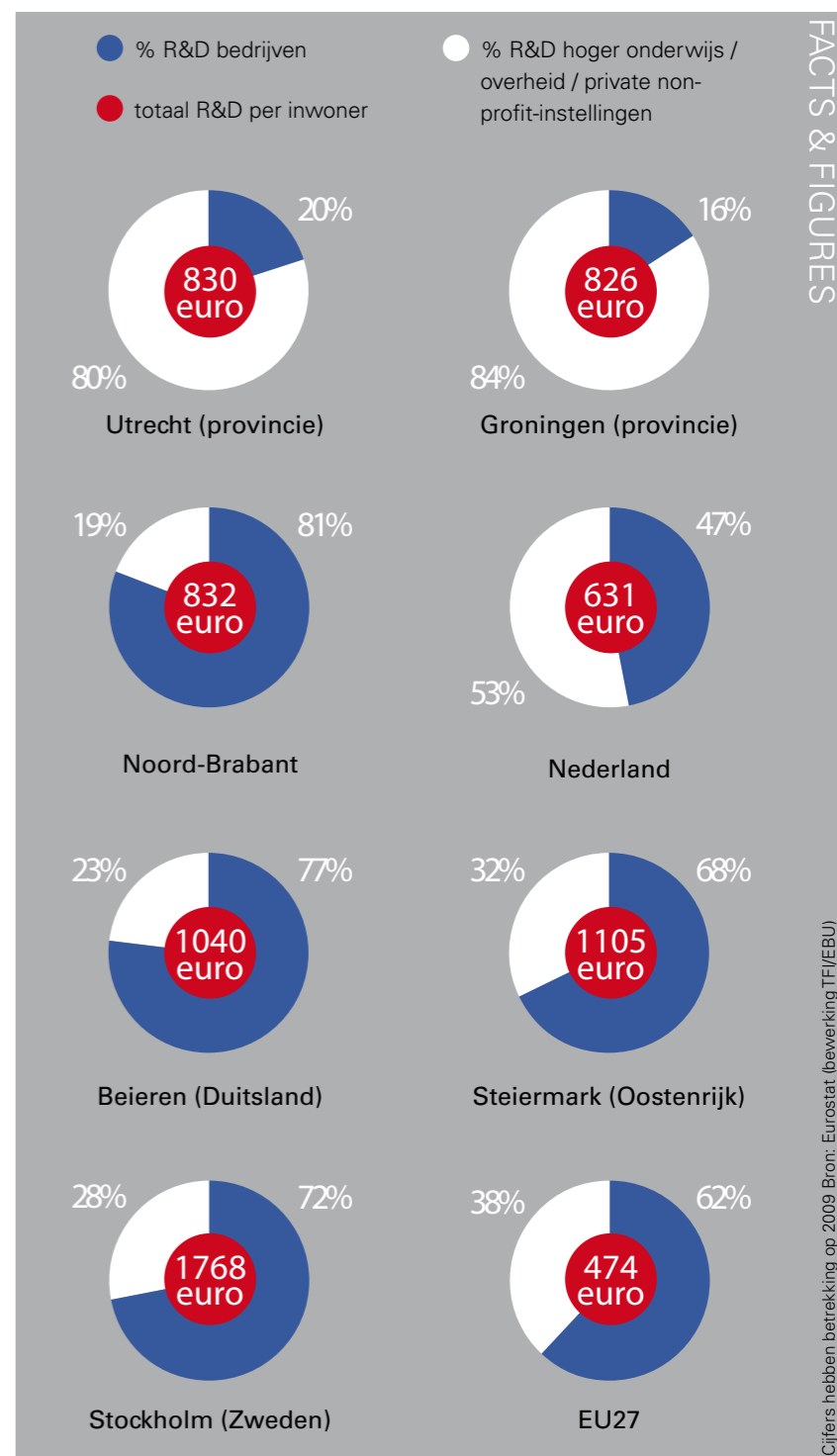
Innovatie is veel meer dan alleen research & development (R&D). Er behoren ook toe: het verkennen van nieuwe markten, samenwerkingsmogelijkheden en processen, en het benutten van informele kennis (bijvoorbeeld van de werkvloer en van consumenten). Toch zijn de uitgaven aan R&D nog steeds een vaak gebruikte, want gemakkelijke, graadmeter voor innovatie-input.

Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, houdt voor alle regio's in Europa bij hoeveel en door wie er in R&D wordt geïnvesteerd. De provincie Utrecht doet het wat betreft de hoogte van de R&D-uitgaven in Europa niet slecht: 830 euro per inwoner. Dat is bijna twee keer zoveel als het Europees gemiddelde. Al eerder signaleerde de OESO dat het Nederlands bedrijfsleven vergeleken met andere landen relatief weinig uitgeeft aan R&D. Maar in Utrecht zijn de verhoudingen tussen de publieke en private uitgaven wel erg scheef. Hier is slechts 20 procent van de R&D-uitgaven gerelateerd aan een onderneming, terwijl dat op nationaal niveau op 47 procent ligt en op Europees niveau zelfs op 62 procent.

Veel Utrechtse R&D is, net als in Groningen, gerelateerd aan de academische wereld. Dit betekent dat in deze regio's meer moet worden geïnvesteerd in het aantakken van de academische R&D op het bedrijfsleven.

In bijvoorbeeld Beieren en Stockholm is R&D veel meer ingebed in het bedrijfsleven, en liggen bovendien de uitgaven aanmerkelijk hoger. Dit kan ook gedeeltelijk verklaren waarom het bruto regionaal product van Stockholm tussen 2009-2011 ondanks de crisis met 6,4 procent per jaar is gegroeid.

Reacties: monique.roso@economicboardutrecht.nl

Dromen over morgen

Innovatie en nieuwe samenwerkingsverbanden bieden bedrijven de broodnodige extra stuwkracht. In januari zijn daarom twee weken lang dertig studententeams van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) onder de noemer Imagining Tomorrow voor topondernemers aan de slag gegaan om hun toekomstdromen vorm te geven. De creatieve geest van deze jonge talenten helpt ondernemers het proces van bedrijfs-, product-, en/of diensteninnovatie te versnellen.

Imagining Tomorrow is een innovatief samenwerkingsproject in de triple helix dat de waarde van creativiteit laat zien in bijvoorbeeld de zorg, financiële dienstverlening en de foodindustrie. Daarnaast wordt het innovatieve karakter van de regio Utrecht in de schijnwerpers gezet. Initiatiefnemers van dit jaarlijks terugkerende project zijn de HKU en de Taskforce Innovatie Regio Utrecht (TFI).

Rode loper

Winnaar van Imagining Tomorrow werd het Nederlands Film Festival (NFF). De jury koos voor de droom van het NFF vanwege het positieve effect op de regio Utrecht en de crossovers die worden gemaakt. 'Onze droom, het Nederlands Film Festival bekender maken bij het grote publiek, is door de studenten van de HKU mooi en innovatief vormgegeven', aldus Claire van Daal, programmeur bij het NFF.

Rol die rode loper nou eens uit voor het publiek, redeneerde het team dat voor het Nederlands Film Festival aan de slag ging. Het studententeam creëerde een patroon van rode lopers door de Utrechtse binnenstad, die de verschillende locaties van het NFF met elkaar verbinden. De lopers zijn interactief en vertonen programma's en tijdschema's. Voor wie geen zin heeft om te lopen,

Bloemen voor het winnende team (bovenste foto), het winnende ontwerp (rechtsboven) en het ontwerp voor Creative Valley.

is er de 'experience boot', die korte films toont en gebruikmaakt van nieuwe technieken als hologrammen en 'augmented reality'. Plaspauze? In de wc's zijn trailers van de vertoonde films te zien. 'Belevenis, open sfeer, vrienden en verbindingen', waren de steekwoorden van het team.

Een wereld zonder kinderkanker

Wortels die uit het plafond op de begane grond komen. Eraan hangende bankjes, waarop bezoekers even kunnen uitpuffen. Een verdieping hoger: digitale schermen met portretten van patiëntjes, lachspiegels, speelgoed. Daar weer boven banken met kussens en een groot scherm waarop dagboekfragmenten van patiëntjes te zien zijn. Op de derde etage een droom-

kamer met in het midden een grote poef. Iedereen kan hier zijn of haar getekende of geschreven droom aan de muur hangen. Wie door de bladeren van de boom naar boven kijkt, ziet de hemel. Net geen winnaar, deze mooie droom die HKU-studenten uitwerkten voor het Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie, wel genomineerd. Het Centrum was, evenals vele andere ondernemers, zo enthousiast over dit concept dat het wil kijken hoe dit in het ziekenhuis kan worden gerealiseerd. <

Nog meer dromen...

Loek van Doorn van Creative Valley: 'Wij willen werkomgevingen creëren waar mensen graag willen zijn en zich op hun gemak voelen. Waar interactie en diversiteit centraal staan en creativiteit, innovatie en samenwerking gestimuleerd worden.'

Rob Beck van GEO: 'In onze droom heeft de burger veel meer informatie over zijn eigen leefomgeving. Digitale kaarten en satellietfoto's zijn nu nog te complex. Wij willen de geo democratiseren, zodat je beter kunt reageren op veranderingen in je leefomgeving.'

Jan Willem Heinen van Viriciti: 'Ik droom van een samenleving die geen brandstof meer nodig heeft om te kunnen rijden en geen CO₂ meer uitstoot om te kunnen leven.'

'Ik neem graag risico'

EBU-boardlid Ton van Overbeek (63) is bestuursvoorzitter van Careyn. Deze maatschappelijke onderneming met het hoofdkantoor in Utrecht, biedt onder meer thuiszorg, ouderenzorg, jeugdzorg en maatschappelijk werk aan in Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant. Careyn innoveert veel. Zo kwam de organisatie met beeldsprekuren.

Wie is Ton van Overbeek?

'Ik zit nu vijftien jaar op deze post. Ik heb Werktuigbouwkunde, Sociologie en Informatica gestudeerd. Daarna werkte ik bij DSM als werktuigbouwkundige en bij de gemeentes Roosendaal en Breda als p&o'er en adviseur. Bij DAF ging ik over logistiek en kwaliteit. Na bij een arbodienst te hebben gewerkt, stapte ik over naar de zorg. Werktuigbouwkunde en sociologie lijken heel verschillend, maar het zijn allebei vormen van systeemleer. Er schuilt geen therapeut in me. Mijn drijfveer is dat ik iets wil betekenen voor de samenleving.'

Dromen, denken, durven of doen?

'Doen. Ik denk vaak: waarom hebben we deze actie nog niet ondernomen? Neem de integrale zorg in de wijk. Je kunt daar eerst een nota over schrijven, maar je kunt ook gewoon beginnen. Dat laatste hebben we gedaan met het Dorp, onze integrale wijkgerichte aanpak van wonen, zorg en welzijn. Soms zijn we te vroeg. Nog voordat beeldcontact op internet beschikbaar was, hadden wij een eigen systeem: PAL4. Op een gegeven moment word je dan door de industrie ingehaald. De les is dat we nu eerst naar consumentenelektronica kijken. Maar ik zeg niet: laten we het voortaan rustiger aan doen. Ik ben van de onzekerheid en het risico nemen. Er zijn al genoeg voorzichtige mensen. Dat we de zorg regelarter en dichter bij de mensen proberen te krijgen, geeft prachtige impulsen aan innovatie. Een zorgmedewerker die geen uren draait, maar de kwaliteit van leven probeert te verhogen, kijkt waar de behoeften liggen en probeert daar op in te spelen.'

Innovatie sector- of themagewijs aanpakken?

'Allebei. Een mooi voorbeeld is de afgifte van medicijnen. Nu moeten mensen voor vijf medicijnen vijf keer naar de apotheek lopen. Het zou veel handiger zijn als je ze op een centrale plaats bundelt in rolletjes, met een dispenser die aangeeft wat wanneer moet worden ingenomen. En dat wij op afstand kunnen zien of dat gebeurd is. ICT is daarbij cruciaal. Dat is een thema dat dwars door sectoren heen loopt. Ik zou willen dat de zorg tot de topsectoren behoorde en dat het kabinet ICT als verbindend thema benoemde. Voor de zorg is ICT extra interessant omdat je er zelfzorg mee kunt stimuleren. Dat werkt prima, kijk maar naar psychotherapie.'

Innovatie in de zorg: volop in bloei of een ondergeschoven kindje?

'In de cure gebeurt meer dan in de care. Veel artsen kicken op een stukje technologie. De bedrijven en de marges in de care zijn te klein om voluit te innoveren. Ik zou graag een zichtbaarder innovatiecentrum voor de care willen. Voor echte doorbraken is meer nodig dan stapjes zetten in de praktijk. Ook het systeem moet anders. Nu worden behandelingen vergoed, maar niet het voorkómen van behandelingen. Gelukkig is het mijn hobby om instituties veranderd te krijgen...'

Brainport en Food Valley: partners of concurrenten?

'Ik ben zelf partner in VitaValley, het innovatienetwerk in de zorg. En ik woon in Veldhoven. Bij Brainport heb ik de vraag neergelegd of ze de zorg niet van een IT-infrastructuur kunnen voorzien alsof

'Voorzichtige mensen zijn er al genoeg'

het een nutsbedrijf is. Het antwoord op de vraag is dus: partners. Ik shop overal waar wat te halen valt.'

Het innovatiebeleid van het kabinet: de sterken steunen of nieuwkomers kansen bieden?

'Ik weet er te weinig van om daar goed antwoord op te kunnen geven. In het algemeen vind ik dat de Philipsen het zelf moeten doen. Dus zonder steun, net als Google en Microsoft. Als ik minister was, zou ik het geld aan kleine, vernieuwende bedrijven geven.'

Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie of van Volksgezondheid, Welzijn en Sport?

'Innovatie *an sich* is niet mijn ding: het moet een doel hebben. Ik word dus liever minister van Volksgezondheid. Maar dan gedraag ik me als minister van Economische Zaken...'

EBU-boardlid: vooral in vergaderkamers of op de werkvloer te vinden?

'De werkvloer heeft bij verre mijn voorkeur. Maar met de board probeer je partijen bij elkaar te brengen die dingen op de werkvloer kunnen veranderen. Ik zit dus meestal in vergaderkamers. Met de bedoeling dat er daarna iets op de werkvloer gebeurt.'

Parrels

Dromen, denken, durven, doen!

Tussen droom en daad staan soms verrassend weinig wetten en bezwaren. Welke innovatieve grote en kleine dromers uit de regio Utrecht durfden het aan hun ideeën uit te denken en vooral: uit te voeren?

**HIK-ontwerper
Henk Verhagen:**
'We zijn inmiddels
ervaringsdeskundigen
op het gebied
van glijden.'

Transferversneller

Je komt aanrennen en je trein rijdt nèt weg. Dat maakt de treinreiziger doorgaans niet blij. De ontwerpers van Heldere Innovatieve Kunsten (HIK) bedachten in 2010 in hun Ontwerparcadee de transferversneller: een glijbaan aan de zijkant van de trap van station Overvecht. Dat leidt tot gelach en gegil, en is een beleving voor jong en oud. Bovendien ben je zeker vijf seconden sneller beneden, zelfs op hoge hakken... De transferversneller geeft ook het imago van station Overvecht een oppepper. De ontwerpers dromen van een glijbaan op meerdere stations in de wereld. Het station van Newcastle is als eerste aan de beurt. Voor de foto namen de ontwerpers een enkeltje transferversneller.

www.hik-ontwerpers.nl

Ceratec Ceramics

Ceratec Technical Ceramics vervaardigt voor de Chinezen iets dat zij zelf nog niet kunnen maken: keramische onderdelen voor de waterpompen die Beijing van 25 kubieke meter water per seconde voorzien. Keramiek biedt het milieutechnische voordeel dat het wordt gesmeerd met water, waardoor olie en vetten niet nodig zijn. Dat komt mooi van pas in het North to South-waterproject in China. Begrijpelijk dus, dat het bedrijf uit Geldermalsen de Ondernemersprijs Midden-Nederland van de Kamer van Koophandel won.

www.ceratec.nl

Herinneringen-app

Romina Pompei, studente Digital Media Design aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU), werkte met dementerende ouderen. Om hen te helpen hun herinneringen op te halen, ook als er geen familieleden in de buurt zijn, bedacht ze de iPad-applicatie **En Toen**. Familie en vrienden kunnen oude foto's uploaden naar de aangesloten website. De foto's kunnen worden bekeken op de iPad of op gezichtsherkenningsschermen in het verzorgingstehuis. Met dit feel good-initiatief won de inmiddels afgestudeerde Romina de HKU-Award 2012.

Twitter: [rominapompei1](https://twitter.com/rominapompei1)

Innofuse

Couveusebaby's zijn kwetsbare patiënten. Een nauwkeurige medicatietoediening is voor hen dan ook zeer belangrijk. Innofuse, een project van Pontes Medical, dat vanuit Universitaire Medische Centra werkt, richt zich op de ontwikkeling en vermarkting van een nieuwe disposable infuuslijn die medicatietoediening bij couveusebaby's veiliger en beter regelbaar maakt. Dat verkleint het risico op blijvende hersenschade door een fluctuerende dosering en levert wolven van baby's op...

www.pontesmedical.com

Broedplaats van dromen

Bij Vechtclub XL in een voormalig magazijn in Transwijk in Utrecht kun je als creatieve ondernemer je dromen waarmaken. Deze broedplaats van creatieven – een initiatief van duurzaam ontwerp- en bouwbedrijf Stortplaats van dromen – heeft zo meer weg van een legbatterij voor gouden eieren dan van een **Fightclub**.

www.stortplaatsvandromen.nl

Week van het Nachtkastje

Ook studenten kunnen hun innovatieve dromen in Utrecht realiseren. Vorig jaar organiseerde de Co-Design Studio de Week van het Nachtkastje op de faculteit Natuur & Techniek van de Hogeschool Utrecht. Tweeëntwintig enthousiaste studenten en alumni leefden zich uit en kwamen onder meer voor de dag met een fietshoes/tent voor een racefiets, 'nieuwe stijl' spring-schoenen voor paarden en paneelgordijnen met geïntegreerde verlichting. Het initiatief keert dit jaar ongetwijfeld groter terug. Wie doen er dan mee?

www.trajectum.hu.nl/de_week_van_het_nachtkastje

LUCY zoekt lichtkunstenaars

'Lucy in the sky with diamonds...' Het collectief LUCY bestaat uit kunsthistorici, kunstenaars en kunstliefhebbers. Zij bieden een 'zwervend podium' voor onder meer vormgevers en andere creatieven. Die presenteren zich in een programma van live-optredens, excursies en workshops op wisselende locaties. Op het online platform staan tips voor en recensies van hedendaagse kunst in Utrecht. De eerste LUCY LIVE-avond is op 7 maart bij Das Spectrum in Utrecht en heeft als thema 'Sappelen': wat betekent de crisis voor het werk van de betrokken kunstenaars?

www.lucyindelucht.nl

Rikkert Paauw
(Stortplaats van dromen):
'Ik maak graag dingen die ontbreken van dingen die er al zijn'

Lomans leer-werkbedrijf

Het in 1918 ontstane familiebedrijf Lomans behoort niet alleen tot de 100 grootste (van de 5.000) installatiebedrijven in Nederland. Paul Lomans zelf ontving de Lofprijs van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel: 'Een bevlogen ondernemer [...] Hij ziet een klaslokaal ontstaan tussen de steigers, waar jongens en meisjes op locatie werken.' Sinds halverwege 2012 stelt Lomans de bovenste verdieping van zijn pand in Amersfoort ter beschikking aan elkaar versterkende bedrijven rond duurzaamheid. Ondertussen zijn er zeven start-ups gevestigd, onder andere op het gebied van videoconferencing, risicomangement en advies. Paul Lomans: 'Wij faciliteren de bedrijfjes en er ontstaat dynamiek. Zo maken de start-ups gebruik van elkaars netwerk en proberen ze elkaar op weg te helpen.'

www.lomans.nl

Online marktplaats voor zelfbouwers

Mi casa es tu casa? Samen bouwen, zelf wonen: via Wikaza.nl kunnen particulieren woonideeën uitwisselen en samen realiseren. De website helpt de ideeën online te koppelen aan beschikbare locaties en professionals die kunnen helpen. Zo zijn er al prachtige klushuizen in de Bijlmerflat Kleiburg en de bouwgroep het Krasse Knarrenhofje gerealiseerd. Wikaza is nu actief in Den Haag, Amsterdam en Zwolle en vanaf maart ook in Utrecht, Amersfoort en Zaanstad.

www.wikaza.nl

'Ik ben een verbinder'

De Utrecht Economic Board (EBU) en het nieuwe Get Connected-netwerk inspireren en motiveren elkaar. Het zijn communicerende vaten, die op verschillende niveaus nauw met elkaar zullen samenwerken. Want verbinden, zegt burgemeester Aleid Wolfen van Utrecht, is het sleutelwoord. Hij heeft zich aan het Get Connected-netwerk gecommitteerd. Een interview.

'Innovatie ontstaat vaak op het snijvlak van wetenschap, bedrijfsleven, overheid en maatschappelijke organisaties. Ik zie die vier als de poten van een stoel; je moet ervoor zorgen dat ze met elkaar verbonden zijn. Op regionaal niveau gebeurde dat nog te weinig. De Economic Board Utrecht (EBU) moet daarvoor zorgen. Economische ontwikkeling stopt ook niet bij de gemeentegrens. Wat goed is voor Woerden, is goed voor Utrecht, en andersom. Want er werken Utrechters in Woerden en Woerdenaren in Utrecht.'

Bloem

'Je moet andere regio's daarbij niet als concurrent zien. Eindhoven is sterk in technologie, wij in zorg en zakelijke dienstverlening. Daarin kunnen we elkaar versterken. Zoek elkaar dus op. Als burgemeester doe ik dat al met collega Rob van Gijzel. Michaël Kortbeek, de voorzitter van de Kamer van Koophandel Midden-Nederland, grapte laatst dat we geen economische missie naar China moeten sturen, maar naar Brabant. Daar ben ik het helemaal mee eens. Ik beschouw de EBU als het hart van een bloem. Daar omheen

vormen we een strategisch netwerk: Get Connected. We bedienen andere platforms en netwerken. Dat zijn de bloemblaadjes. De steel is de verbinding met de samenleving. Die moet zo kort mogelijk zijn. Mijn droom is dat de EBU over een paar jaar een afspiegeling is van wat er in de regio gebeurt. Het zou een soort regionale economische gemeenteraad moeten zijn, met de overheid erin, niet erboven.

Ik hoop dat de EBU zichzelf blijft vernieuwen, ook qua personele samenstelling. Mensen moeten er niet jaren in blijven zitten. Ook daarvoor is de verbinding tussen de EBU en het Get Connected-netwerk essentieel. Het netwerk werkt deels als spiegel voor de boardleden. Als je bij andere partijen over de vloer komt, hoor je

'Dit moet geen verhaal worden van lobbyen in achterkamertjes'

hoe ze tegen jou aankijken. Met die feedback kun je zelf weer je voordeel doen. Tegelijkertijd is het netwerk een visvijver waar je nieuwe leden voor de EBU uit kunt halen.

Met het Get Connected-netwerk, dat op bestuurs- en directieniveau opereert, kun je ook weer andere netwerken bereiken. Best practices kunnen daarbij helpen. Laat een bedrijf als Ceratec, dat de Ondernemersprijs Midden-Nederland 2012 heeft gewonnen, zijn verhaal doen, dat werkt zo goed...

Voor mezelf zie ik vooral een rol als verbinder. Ik ken veel partijen en kan die bij elkaar brengen. Ik moet geen aanjager worden; partijen moeten zelf de touwtjes in handen houden.'

Transparantie

'Wat mij betreft opereren de EBU en Get Connected horizontaal en in alle openheid. Dit moet geen verhaal worden van lobbyen in achterkamertjes. Onze voorbeelden Eindhoven en Amsterdam doen het ook zo. Voor sommigen zal dat best nog wennen zijn... Een thema waar ik mij zelf hard voor wil maken, is het verbeteren van de match tussen onderwijs en werk. Nu de werkloosheid toeneemt, wordt dat alleen maar belangrijker. De toekomst van een stedelijke regio als Utrecht hangt in belangrijke mate af van goed opgeleide mensen. Locatiestudies wijzen steeds weer uit dat bedrijven afdalen op drie dingen: infrastructuur en technologie, vestigingsvoorwaarden en talent.'

Strategisch netwerk Get Connected

Get Connected is het topnetwerk voor het strategisch overleg tussen het bedrijfsleven, maatschappelijke ondernemingen, kennisinstellingen en overheden. Het moet een breed cross-sectoraal netwerk zijn op bestuurs- en directieniveau, met een sterke aantrekkingskracht. Het netwerk is gericht op kennis delen en halen, maar ook: brengen. Juist om die reden zouden topondernemers zich erbij moeten willen aansluiten. Get Connected verbindt onderzoek, beleid en de ondernemerspraktijk. Het vervangt niet in de regio bestaande netwerken, maar kan adviseren en/of sturen op te ontwikkelen clusternetwerken. Zo kun je je meer richten op de versterking van de economie en de kennispositie van de regio Utrecht.

Het Get Connected-netwerk heeft een klankbordfunctie voor de (leden van de) Economic Board Utrecht (EBU). Uit het netwerk kunnen nieuwe EBU-leden worden gerekruteerd. Het netwerk wordt versterkt door het persoonlijk commitment van zowel de commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht als de burgemeester van Utrecht.

Agenda voor 2013:

Het netwerk organiseert vier inspirerende bijeenkomsten in 2013. Voor de 25e januari werden de partijen uitgenodigd die betrokken waren bij de aanloopfase van de EBU via de bedrijventafels, een-op-een gesprekken en de startbijeenkomst op 31 oktober 2012. Dit jaar wordt Get Connected uitgebreid met het netwerk van de leden van de board. Voor de verdere doorgroei wordt een propositie uitgewerkt met een duidelijke omschrijving van het doel, de doelgroep en vooral het onderscheidende karakter van het netwerk. Onderdeel van deze propositie is een voorstel voor de manier waarop het netwerk zich kan doorontwikkelen tot een zelfdragend netwerk (lidmaatschap, donateurs, sponsoring e.d.).

Volg de laatste ontwikkelingen op:
www.economicboardutrecht.nl

Get Connected, de aftrap...

Eén bezoeker van de startbijeenkomst van topnetwerk Get Connected wil zó graag verbonden worden, dat hij de lange rij wachtende auto's links passeert. Hij drukt een vertrekkende auto bijna de berm in.

De opkomst is verheugend hoog op deze vrijdagmiddag 25 januari. Zo'n 160 mensen stromen de congreszaal van Capgemini in Papendorp-Utrecht in. Het zijn vooral ondernemers, maar ook wetenschappers, mensen uit de wereld van zorg en cultuur, kennisinstellingen en – in mindere mate – overheden.

Nadat de leden van de Economic Board Utrecht (EBU) zich hebben gepresenteerd, noemt commissaris van de Koningin Roel Robbertsen Utrecht 'het oliemannetje van Nederland'. De provincie herbergt veel moois en goeds, zegt hij, maar er heerst nog te veel de gedachte dat het allemaal wel komt aanwaaien. Verbinding is de sleutel tot blijvend succes.

Ook topman Ton van Overbeek van zorgorganisatie Careyn houdt de zaal vergezichten van verbinding voor, in dit geval in de zorg. In zijn Dorp 2.0 zijn het geen bedrijven, kennisinstellingen en overheden die samenwerken, maar zorginstellingen, cliënten en familieleden. Communicatietechnologie verbindt hen. De eerste virtuele kaartclubs zijn al een feit. Volgens Matthijs Bierman van de duurzame Triodos Bank behoort de toekomst toe aan klein. Of beter: aan de menselijke maat. Hij vertelt over een timmerfabriekje waar vijftien

dove mannen werken. En over een oude tramremise die getransformeerd wordt tot cultuurcentrum. Inspirerende video's ondersteunen zijn betoog. En dan brengt een boodschapper van buitenaf goed nieuws. Marc Hamelers, die optreedt als ambassadeur voor de Noordvleugel namens het ministerie van Economische Zaken, ziet meteen al taken weggelegd voor de kersverse EBU en het netwerk Get Connected. Minister Kamp wil een techniekpact sluiten en er komen exportmissies, speciaal voor het mkb. Of de EBU dat even wil oppakken... De borrel smaakt daarna best. Er worden nog heel wat verbindingen gelegd.

De volgende Get Connected-netwerkbijeenkomst is op 27 mei. Topondernemer Wim van der Leegte uit Eindhoven spreekt dan over ondernemerschap, het nieuwe industriebeleid en het succes van Brainport. Meer informatie: www.economicboardutrecht.nl.

Mijn vraag aan de EBU:

Bob Duindam, wethouder gemeente Woerden: 'Ik zoek een antwoord op de vraag hoe satellietgemeenten een duidelijker economisch profiel kunnen krijgen. Nu beconcurreren we elkaar omdat we allemaal hetzelfde doen met onze eigen bedrijventerreinen en dergelijke. Wat de meerwaarde van de EBU hierbij is? Die heeft een groter netwerk dan wij.'

Cobie de Vos van Het Huis, centrum voor podiumkunsten: 'Waar zijn hier de kunstenaars? Ik zou graag zien dat de kracht van de culturele sector meer wordt meegenomen bij innovatie en economische ontwikkeling. We hebben elkaar veel meer te bieden dan we vaak denken. Al ligt het ook aan ons dat er op dat vlak te weinig gebeurt.'

Stef Lagomatis van ICT-bedrijf Incentro: 'Ik zou duidelijker willen weten waar de EBU precies zijn tanden in gaat zetten. En ik zou willen dat de thema's **bottom-up** worden aangedragen. Een belangrijk onderwerp vind ik de aansluiting tussen onderwijs en werk. Ik wil best meehelpen die te verbeteren. Ik kwam hier met de vraag: wat valt er te halen? Nu denk ik: wat kan ik brengen?'

Bob Duindam

Cobie de Vos

Stef Lagomatis

Sara Geerken

Viktor Wijnen

Sara Geerken van de Academie van de Stad, die studenten inschakelt bij het oplossen van maatschappelijke problemen: 'Ik zie hier vooral oudere mannen. De EBU zou ook studenten kunnen inschakelen. Die zijn fris, hebben actuele kennis en denken buiten de bestaande kaders. Zo breng je ze ook burgerschap bij. Maar daar hoorde ik niks over vandaag.'

Viktor Wijnen van Dutch Game Garden: 'Het dromen, durven en denken, dat zit wel goed met al die slimme mensen hier. Maar het doen? En vooral: het verkeerd doen? Ik hoop soms zo dat het helemaal fout loopt, dat er dan een groot krantenartikel verschijnt en alles vervolgens anders wordt aangepakt.'

ProtoSpace

EXPERIMENTEREN MET 3D-PRINTERS

Het pand van ProtoSpace op een industrieterrein in Utrecht-West oogt onopvallend, maar binnen heerst de zindering van het experiment. Overall staan 3D-printers. Ze verhitten strengen polylactide (pla) tot 220 graden, waarna een draadje van 1/10 millimeter het gedroomde voorwerp 'boetseert'. Langs de wanden staan producten die de printers hebben uitgespuwd, zoals een extravagante schoen.

Lounge Directeur Wouter Pijzel (foto rechtsboven) legt enthousiast uit wat er te zien is in zijn 'fablab'. Aan een grote tafel ('dit noemen we de lounge') overleggen jongeren met labmanagers. Ernaast, in de productieruimte, wordt ingespannen en geconcentreerd aan ontwerpen geschaafd. Daar staan ook de grote apparaten, zoals de lasersnijmachine en de 3D-portaalprinters.

Iedereen kan bij ProtoSpace aan de slag met een ontwerp. Vandaag, op donderdag, is er open inloop. Die trekt vooral studenten. Op andere dagen kunnen uitvinders en ontwerpers op afspraak in beslotenheid aan hun projecten werken. Voor sommige apparaten moet wel eerst een workshop worden gevolgd. Het gebruik van de machines en de hulp van de labmanagers is tijdens de open inloop gratis, alleen materiaalkosten worden berekend, en die zijn laag. Voor enkele euro's

heb je een vuistgroot voorwerp van het afbrekbare pla.

Kapitaal ProtoSpace is in 2008 met hulp van onder meer de provincie en de gemeente Utrecht opgezet om innovatie te helpen aanjagen. Tot eind mei dit jaar krijgt het initiatief subsidie van de Europese Unie, daarna moet het bedrijf zelf de broek ophouden. Tot nu toe heeft het lab al twee keer zo veel verdiend als gepland, maar het heeft als nadeel dat de meeste gebruikers niet erg kapitaalkrachtig zijn. De gebruikers zijn vooral veel studenten (zo'n 40 procent, veelal van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht) en beginnende uitvinders/ontwerpers (30 procent). Ook kunstenaars en startende ondernemers weten hun weg naar het lab te vinden. Voor grote bedrijven geldt dat minder, hoewel er ook voor hen beslist wat te halen

Peter (links), student Werktuigbouwkunde in Utrecht, heeft tijdens zijn stage bij ProtoSpace een tekenrobot ontwikkeld. Die hangt nu aan de wand van de werkruimte. Hij heeft er net een raceauto mee getekend.

Kim studeert aan het Amsterdam Fashion Institute en werkt bij ProtoSpace aan de voor- en achterkant van een boek. Ze laat die, als ze ermee klaar is, door de lasersnijder in perspex snijden.

Adriaan, die na zijn studie Interaction Design nu freelancer is, schaaft aan een 3D-scan die hij van een collega heeft gemaakt. Hij wil met een 3D-scanner en -printer in vakantieparken tegen betaling 3D-prints van bezoekers maken.

valt. Zo is het anti-skimapparaat van de NS-kaartautomaten bij ProtoSpace ontwikkeld. De uitvinder daarvan werkt op een ICT-afdeling van de NS en klopte bij het lab aan omdat de NS zelf geen faciliteiten heeft voor prototyping.

Leer en vlees Een veelbelovende ontwikkeling is bioprinten. ProtoSpace doet mee aan het internationale project HydroZONES, gericht op het maken van kraakbeenimplantaat waarmee gewrichtsschade kan worden hersteld. 'Kraakbeen bestaat uit laagjes met verschillende structuren. 3D-printers printen ook in laagjes, dus die zijn hier uitermate geschikt voor', doceert labmanager Jelle Boomstra. Ook leer en vlees kunnen al worden nagemaakt met de 3D-printer.

Pijzel, tevens directeur van de in hetzelfde pand gevestigde Nederlandse Orde van

Uitvinders, is druk bezig om nieuwe inkomstenbronnen aan te boren. Bedrijven die geen eigen lab hebben behoren daartoe, maar ook onderwijsinstellingen, waaronder basisscholen. 'We laten de leerlingen verdwenen kastelen tekenen, die ze hier kunnen uitprinten. Zo wakker je al vroeg de belangstelling voor beta-wetenschappen aan. We vragen nu alleen nog materiaalkosten, straks gaan we vijf euro per leerling vragen. Maar daarmee kan ik nog maar anderhalve labmanager betalen, terwijl we er drie hebben.'

Het concept van de fablabs stamt van Neil Gershenfeld van het befaamde MIT in de Verenigde Staten. 'Hij is hier zelf langs geweest en zei: dit is zoals het moet zijn. Er zijn nu wereldwijd zo'n tweehonderd fablabs, maar wij behoren tot de beste', zegt Pijzel trots.

Emmo Meijer is corporate director research & development bij Royal FrieslandCampina in Amersfoort en EBU-boardlid

Ga voor een topcampus!

Innoveren in een traditionele markt

'Grote bedrijven zouden slecht zijn in innoveren of innovatie zelfs tegenhouden. Dit in tegenstelling tot het mkb of nieuwe bedrijven. Maar als dat waar was, bestonden ze niet meer. Ik vind juist dat het mkb in Nederland veel innovatiever kan opereren. Er is een kleine groep van innovatieve koplopers, maar het gros bestaat uit volgers. Bij grote bedrijven als FrieslandCampina worden de belangrijkste innovatieprojecten behandeld alsof het mini-ondernemingen zijn, met rechtstreekse lijnen naar de top van het bedrijf. Zo versnel je het innovatieproces. Een andere methode, is het opkopen van kleine innovatieve bedrijven.'

Utrecht

'Een probleem van Utrecht is dat er geen grote bedrijven als Philips of DSM gevestigd zijn. Wij hebben ons hoofdkantoor in Amersfoort, maar veel activiteiten zitten elders. Het is zaak grote spelers hier naartoe te halen, ook internationale. Qua levensstandaard en ligging hebben we een voorsprong op bijvoorbeeld Groningen. Maar dat is deels juist het probleem: het

maakt de regio een beetje lui. Het gaat hier te goed, men voelt geen urgentie. Streken waar een complete economische sector verdwenen is, zoals in Zuid-Limburg en Twente, trekken harder aan vernieuwing. Regio's gaan bovendien de concurrentie steeds meer aan met kennis. Daarom is een campus van levensbelang. Daar vindt de interactie tussen wetenschap en het bedrijfsleven plaats. Ik vind dat er op dat vlak veel meer nodig is in Utrecht. Het Science Park had al lang een topcampus moeten zijn, zoals die van Eindhoven, Twente of Leiden. Ik had van de provincie, de gemeente en de universiteit meer verwacht op dit punt. Zwaargewichten als de commissaris van de Koningin en de burgemeester moeten zich hiervoor inzetten. Kijk hoe burgemeester Rob van Gijssel Brainport in Eindhoven profileert. Die is echt een boegbeeld. Wat je kunt doen? Meer bedrijven naar het Science Park halen. En venture capital aantrekken om starters vanuit de universiteit financieel te ondersteunen. Dan maak je valorisatie mogelijk en krijg je dat wiel aan de gang.

Een goed model voor het aanjagen van innovatie vind ik bijvoorbeeld Greenport in de regio Venlo. Acht gemeenten, bedrijven en opleidingen zorgen er daar voor dat er in de hele tuinbouwketen wordt geïnnoveerd, geregisseerd door één innovatiecentrum. Ze hebben ook de Hogere Agrarische School binnengehaald. Zo hebben zij bewust gewerkt aan een triple helix, die nodig is bij innovatie. In Utrecht staat dit nog in de kinderschoenen.'

Ambitie

'Welke innovatiefase ik het leukst vind, dromen, durven, denken of doen? Elke fase. Dromen vind ik overigens een soft woord, ik spreek liever van ambitie. We zouden die in Utrecht meer hardop moeten uitspreken. Zeg bijvoorbeeld: dit willen we dan en dan bereikt hebben met het Science Park. Als de ambitie en het geloof er zijn, stap je makkelijker over teleurstellingen in de uitvoering heen.'

Bouwstenen uit biomassa versus prutsen op een dijkje

Hoewel ze elkaar niet kennen, blijken ze een raakvlak te hebben: katalyse, oftewel het versnellen van chemische reacties. Bert Weckhuysen, faculteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht, doet er onderzoek naar. EBU-boardlid Annemieke Nijhof, bestuursvoorzitter van ingenieursbureau Tauw, kent het begrip uit haar studie Chemische Technologie. Een onderzoekende chemicus en een ondernemende ingenieur in gesprek over de vraag: hoe jaag je innovatie en duurzaamheid aan?

Vertel kort wat jullie doen.

Bert: 'Ik bestudeer met behulp van licht hoe katalysatoren precies in elkaar zitten en werken. Het gaat dan om belangrijke chemische omzettingen op industriële schaal, bijvoorbeeld hoe je uit biomassa bouwstenen haalt voor de chemische industrie.'

Annemieke: 'Sinds september leid ik Tauw, door mij ook weleens 'de klussenbus van Nederland' genoemd. We werken veel in de regio, daar zijn we ook voor toegerust.'

Dromen jullie van een wetenschappelijke of commerciële doorbraak of van iets met maatschappelijke waarde?

Annemieke: 'Van oudsher dat laatste. Ons *mission statement* zou je ongeveer zo kunnen omschrijven: 'we ondersteunen klanten bij hun streven naar een betere omgevingskwaliteit'. Het blijft wel een spanningsveld. Zo werd ons advies gevraagd over het verhogen van de maximumsnelheid op snelwegen. Dat hebben we gedaan omdat je dan ook kunt aangeven waar die snelheid beter *niet* omhoog kan. Maar we zullen weer niet zo snel een milieueffectrapportage maken voor een nieuwe conventionele kolengestookte centrale.'

Bert: 'In mijn vakgebied is een wetenschappelijke doorbraak vaak ook een maatschappelijke. Een klapper in de katalyse heeft bijna altijd gevolgen voor het milieu. Met een nieuwe katalysator kun je plastics bijvoorbeeld duurzamer produceren. Katalyse is dus een gebied met een hoog valorisatiepotentieel.'

Bert, als lid van het topteam Chemie ben je betrokken bij een Topconsortium van Kennis en Innovatie (TKI). TKI's in de chemie worden vaak rond bestaande publiek-private samenwerkingen (pps) opgezet. Trekken de wetenschap en het bedrijfsleven hier zo gezamenlijk op?

Bert: 'Mijn TKI, Nieuwe Chemische Innovaties, was de enige die nog niet bestond, maar voor de anderen geldt dat inderdaad wel. Er was in de chemie altijd al veel interactie. Vooral in de katalyse kennen mensen elkaar vaak al heel lang. Er is ook veel personele uitwisseling, van wetenschap naar bedrijfsleven en andersom. Hoewel dat laatste de afgelopen jaren minder is geworden. Dat zou moeten veranderen.'

Annemieke, zoeken jullie de wetenschap en maatschappelijke organisaties op?

'Heel erg. Ook bij ons is dat een traditie. Toen ik hier 22 jaar geleden begon, was er veel kennisprogrammering vanuit de overheid in pps-vorm. Dan werkte je bijvoorbeeld samen met TNO en eindgebruikers aan een programma voor bodemsanering. Toen is de basis gelegd voor de gouden driehoek. Nu komt het initiatief van alle partijen. De wetenschap zoekt nieuwe geldstromen, de overheid bezuinigt en bedrijven beseffen dat innovatie niet meer alleen op de eigen R&D-afdeling gebeurt. De wereld is veel opener geworden.'

Kun je een voorbeeld geven van innoveren in die open wereld?

'Iemand bij ons bedacht het verwarmde fietspad: met behulp van bodemwarmte houd je het wegdek sneeuw- en ijsvrij. Dat idee hebben we op onze site gezet en op congressen uitgevent. Spontaan meldde zich een aannemer die het wilde uitvoeren. Binnen een week is toen een strook aangelegd. Godzijdank sneeuwde het, dus het effect was maximaal.'

Is de regio voor jullie van belang?

Annemieke: 'Voor ons is die heel belangrijk. Wij zijn liever een grote onder de kleintjes, dan een kleintje onder de groten. Arcadis en Royal Haskoning DHV zoeken het heel erg in opkomende markten, voor ons is de regio de meest passende schaal. Daar staat de menselijke maat nog voorop. Wij jagen dus niet op rijkswegen, maar op provinciale wegen, fietspaden

en waterbeheer in de polder. We zijn nu bezig met het sluisje van Hekendorp. Dan zit je te prutsen op een dijkje en praat je met de boeren over het voorkomen van overlast. Dat past beter bij Tauw dan aan de sluisdeuren van het Panamakanaal werken.'

Bert: 'Ik denk niet regionaal. Ik ben een Belg die in Nederland werkt. Ik zou niet eens weten of in mijn TKI ook Utrechtse bedrijven zitten. Ik zie wel het belang dat regio's kunnen hebben voor het topsectorenbeleid. Regionale clustering als die rond Chemelot (chemisch-industrieel complex bij Geleen, red.) of Sabic (een grote plasticfabrikant in Bergen op Zoom, red.) werkt heel goed. Maar in Utrecht hebben we dat niet en van mij hoeft dat ook niet. Ik vind de competitie tussen regio's niet zo relevant. Laat kennis zich maar verspreiden...'

De topsector Chemie benoemt expliciet het belang van fundamenteel onderzoek. Vinden bedrijven dat in deze tijd van kortetermijndenken en aandeelhouderswaarde nog wel interessant?

Bert: 'Ze vinden het geweldig! Een bedrijfsman zei onlangs nog tegen me: het is belangrijk voor ons dat we een solide basis hebben om op voort te bouwen. Op een gegeven moment moet wel de vertaalslag worden gemaakt naar toepassingen, maar ik krijg niet te horen: het moet binnen zoveel tijd iets rendabels hebben opgeleverd. Ze schrikken ook niet van termijnen van tien à vijftien jaar. Verder is de opleiding van creatieve en ondernemende mensen cruciaal; dat zijn de innovators van de toekomst!'

Annemieke: 'Wij hebben veel multinationals als klant, die zijn zeer geïnteresseerd in

fundamenteel onderzoek. Ingenieurs hebben van oudsher ook een band met universiteiten. Al zijn we een nogal doenerige groep, opgeleid om iets te maken. Aan **curiosity-gedreven** onderzoek wordt nu minder uitgegeven. Maar aan de co-creatie die vanuit maatschappelijke behoeftes ontstaat, zit vaak ook een onderzoekskant. Zo berust de vinding van de verwarmde fietspaden zelf op **proven technology**. Maar daar vloeit ook de vraag uit voort naar het effect op het bodemleven in de ondergrond. Dat kan Wageningen bijvoorbeeld onderzoeken.'

Regionaal de innovatie en economische ontwikkeling stimuleren, zoals de EBU doet, rijdt dat het topsectorenbeleid in de vielen of versterkt het dat?

Bert: 'De provincies moeten meer worden betrokken bij het topsectorenbeleid. Zo'n EBU kan daarbij helpen. De lijntjes zullen dan overigens wel wat meer moeten worden aangetrokken. Ik hoor nog niet vaak: Bert, die EBU, dáár moet je zijn.'

Annemieke: 'Als regio's elkaar beconcurreren, zitten ze elkaar in de weg. Dat moeten we als EBU dus voorkomen. Kijk, in Utrecht zijn we goed in duurzaamheid. Dat raakt aan

een topsector als Water. Onderzoek dus hoe de kruiwagens in die sector lopen en probeer daarbij aan te haken. Omgekeerd kunnen wij sectoren die landelijk in de slagschaduw staan, zoals de zakelijke dienstverlening, een zetje in de rug geven.'

Bert: Annemieke, is er voor Utrecht een stadsinfrastructuur met veel interne energie en recyclatie denkbaar, zodat de stad CO₂-neutraler wordt? En is het een idee om dat uit te proberen op de Uithof?

Annemieke: 'We kunnen veel meer uit bodemenergie en geothermie halen dan we nu doen. Daar is wel nieuwe infrastructuur voor nodig. Dan krijg je een verschijnsel dat we **retrofit** noemen: het is perfect voor nog niet ingevulde plekken, maar sluit slecht aan op de bestaande infrastructuur. De Uithof met al die grote gebouwen vind ik een interessant proefterrein. Daar zal ook vernieuwd en uitgebreid moeten worden. Het is een goed idee om een proefgebied aan te wijzen, daar de schijnwerper op te zetten en dan met de gouden driehoek aan de slag te gaan. Daar leer je meer van dan van vijf afzonderlijke projecten.'

Annemieke: Bert, wat zou een goede katalysator zijn om de duurzaamheidsontwikkeling in Utrecht te versnellen?

Bert: 'Omdat we zo veel voedsel en gebruiksmiddelen wegslijten, zou ik willen proberen om jonge professionals en studenten op een duurzamere manier te laten leven en werken. Breng je zo'n project publicitair onder de aandacht, dan kan het andere mensen inspireren.'

'Veel bedrijven zijn zó ouderwets'

Maarten Timmerman, compagnon van De Vereenvoudigers, Utrecht

Martijn Kamermans van The Human Network Group droeg in Get Connected 3 het estafettestokje over aan Maarten Timmerman, een energieke postmoderne ondernemer uit Utrecht die verschillende bedrijven in de zakelijke dienstverlening (mede) heeft opgericht.

Wat doet een Vereenvoudiger?

'Dingen mooier en makkelijker maken. Of de slaapkamer van je dochter opruimen daaronder valt? Nee, maar dat is wel een goeie metafoor: opruimen. Veel organisaties en producten zijn te complex. Men denkt dat de klant dat wil, maar dat is niet zo. De klant vraagt niet om specifieke producten. Hij heeft een probleem of behoefte en jij moet daar een oplossing voor bedenken. Het grappige is: als je het productaanbod vereenvoudigt, wordt daarna vaak ook de organisatie eenvoudiger.'

Geef eens een voorbeeld.

'Bij een uitvaartverzekeraar hadden ze honderden productvarianten. Bestaande klanten zagen door de bomen het bos niet meer, nieuwe klanten konden niet kiezen.

Wij hebben dat teruggebracht naar twee à drie varianten. Hierdoor gingen de administratie-, advies- en marketingkosten omlaag, snapten de klanten beter wat ze kregen en ontstond er intern meer helderheid. Werknemers konden, doordat ze niet meer hele dossiers hoefden door te spitten, bovendien veel sneller reageren op klantvragen.'

Moet je durven dromen in jouw vak?

'Ja, vooral bij het bedenken van nieuwe producten. Ik ga vaak uit van mijn eigen behoeften. Zo bedachten we mobiel bankieren zonder bank. Particulieren kunnen met hun mobieltjes rechtstreeks aan elkaar en aan winkels betalen. Technisch is het mogelijk. We hebben alleen nog geen

business case. (Lacht) Zo haalt wel meer het daglicht niet.'

Welke droom is wel uitgekomen?

'Morgenwerk.nl, een online uitzendbureau waarvan ik medeoprichter en aandeelhouder ben. Weer een eenvoudige dienst: geen tussenschakels, je doet veel zelf en hebt morgen een uitzendkracht.'

De eerste estafettevraag: welke hype bleek bij nader inzien onzinnig?

'Het 'nieuwe werken', volgens mij vooral een door de ICT-branche bedachte manier om software te slijten. Natuurlijk voldoet het 'oude werken' niet meer. Maar verander het dan op fundamenteel niveau. Stuur op output in plaats van alleen de locatie te veranderen. Vasthouden aan gewerkte uren als de maat voor productiviteit en verdiensten is zo achterhaald... Iets wat in een uurtje bedacht is, kan veel geld waard zijn, terwijl een jaar een zzp'er inhuren, misschien niets heeft opgeleverd. Als je als ondernemer niks toevoegt, stopt je bedrijf. Een werknemer die niets toevoegt, kan blijven zitten. Goh, ik vind me erover op... Ik vind bedrijven in Nederland ook zó ouderwets op dit punt.'

Hoe zou jij het aanpakken?

'Ik zou met de vaste mensen bespreken wat ze de komende tijd gaan toevoegen. Maak voor je medewerkers inzichtelijk hoe ze optimaal bijdragen aan het eindresultaat.'

Dan worden mensen veel gemotiveerder en creatiever.'

De tweede estafettevraag: welke innovatieve doorbraak verwacht je de komende tien jaar in de zakelijke dienstverlening?

'Een veel directer contact tussen aanbieders en afnemers. Veel bedrijven hebben de relatie met hun eindklanten uitbesteed, vaak aan een winkel. Dan reageer je veel te laat op trends. Sommige Amerikaanse ketens, zoals Zappos.com, pakken het heel anders aan. Bel je hen over een product dat ze leveren, bijvoorbeeld schoenen, dan vragen ze tot slot: heeft u nog ergens behoefte aan? En doen dan hun uiterste best om dat te leveren, al is het een pizza. Dat schept zoveel loyaliteit. Bovendien leer je als bedrijf zo de behoeften van je klanten beter kennen, waardoor je makkelijker nieuwe markten kunt betreden. Als ik nu tussentijds van telefoonabonnement wil wisselen omdat mijn belgedrag is veranderd, kan dat niet omdat mijn abonnement nog twee jaar loopt.'

Ik zeg: reset de hele boel op dat moment. Geef die trouwe klant hetzelfde voordeel als een nieuwe klant. Klantgerichte bedrijven met een goed verhaal die vanuit hun doelgroep kunnen communiceren, hebben de toekomst.'

Hoe kan de EBU hieraan bijdragen?

'Momenteel is financiering een groot probleem. Misschien kan de board ondernemers helpen om kapitaal te vinden. Ik ben een crowdfundingssite begonnen: Symbid.com. De EBU zou hieraan kunnen meedoen en zo credibility koppelen aan betrouwbare ondernemers. De board kan ook een schakel zijn tussen ondernemers en de politiek, bijvoorbeeld op het gebied van wetgeving. Vaak hebben ondernemers op dat gebied een klein netwerk. Een kwestie hier in Utrecht vind ik goedkope kantoorruimte. Bedenk innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld dat een ondernemer goedkoop kan starten en mag blijven als hij na het eerste jaar de huur kan betalen. Maar verbied hem niet om verf op de muren te smeren... Geen paternalisme, geen zogenaamde selectiecommissies: succes is de beste selectie.'

Aan wie draag je het estafettestokje over?

'Aan Eric Odenwald van brouwerij De Leckere. Mijn vraag is: hoe zet je je netwerk in voor het succes van je bedrijf, zowel qua kennis en advies als financieel?'

AGENDA

26 februari

Science Café: leefbaarheid en ondernemerschap op het Utrecht Science Park

The Basket, Science Park, Utrecht
www.utrechtsciencepark.nl
(aanmelden verplicht)

26 februari, 26 maart en 23 april Netwerklunch033

De Vereniging, Amersfoort
www.netwerklunch033.nl

27 februari

Kansen pakken: haal meer uit uw personeel

Ondernemersplaza, Amersfoort
www.kvk.nl/bijeenkomsten/
kansen-pakken-haal-meer-uit-uw-personeel

5 maart en 2 april

ZZP Café
Discover!, Amersfoort
www.vaz-amersfoort.nl

14 maart

EBU Informatiebijeenkomst voor bestuurders ondernemers-bedrijfsverenigingen en businessclubs

Ondernemersplaza, Amersfoort
www.economicboardutrecht.nl

26 maart en 21 mei BNO-Utrecht lezing

Tivoli, Utrecht
www.facebook.com/bnoutrecht

8 april

Get Inspired: zelfmanagement, EBU & CBO met opening door Roel Robbertsen

Provinciehuis, Utrecht
www.economicboardutrecht.nl /
www.taskforceinnovatie.nl

9 april

Expertmeeting 2013
Pontes Medical/UMC, Utrecht
www.pontesmedical.com

24 en 25 april

Festival of Games: games & business

De Overkant, Amsterdam
www.festivalofgames.nl

25 april

Get Inspired: resource efficiency en effectiviteit, van cleantech naar maintech

EBU & NMU
Meedoen als partner? Neem contact op met irene.tendam@economicboardutrecht.nl

26 april

Ureka Mega Challenge, finaleronde 2
UMC, Utrecht
www.urekamegachallenge.nl

27 mei

Get Connected 2, netwerkbijeenkomst
Utrecht
www.economicboardutrecht.nl

Laatste zondag van de maand

Limes030, nieuw debatprogramma in Utrecht
Kargadoor, Utrecht
www.limes030.nl

Colofon

Deze Get Connected is tot stand gekomen in opdracht van de Economic Board Utrecht. Wij danken de ondernemers en bestuurders die hieraan hebben meegewerkt.

Redactie:

Simone Bommelijé, Menno Bosma, Willemieke Molenaar
Facts & Figures:

Monique Roso
Eindredactie:
Miriam Notenboom

Fotografie:
Marco Bakker, Roelof Pot,
Alexander Schippers
Vormgeving:

AKIMOTO Ontwerpt
Druk: Reproka

Locatie omslag:
NS Station Utrecht Overvecht

Partners van de Economic Board Utrecht:

Provincie Utrecht,
Gemeente Utrecht,
Gemeente Amersfoort,
UMC Utrecht,
Universiteit Utrecht,
Hogeschool Utrecht,
Kamers van Koophandel en
Taskforce Innovatie Regio
Utrecht.

TFI is mede gefinancierd met steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling van de Europese Commissie, Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht, Gemeente Amersfoort, BRU.

